

INFORME BARCELONA T'ACULL

octubre 2011

ÍNDEX

1. Introducció.....	3
2. Antecedents	4
3. Objectiu i descripció del projecte	5
3.1 Objectius	5
3.2 Descripció	6
4. Dades dels participants	6
4.1 Edats	7
4.2 Sexe	8
4.3 Temps d'arribada	8
4.4 País d'origen	8
4.5 Llengua d'origen	9
4.6 Districte de residència	9
4.7 Escolarització	10
5. Indicadors d'assistència	10
6. Activitats realitzades	11
7. Seguiment i atenció personalitzada	12
8. Valoració final	13
9. Pressupost	15

Introducció

A través del reagrupament familiar cada any arriben a Barcelona molts joves entre 12 i 18 anys durant el període estival. Aquest joves no es podran escolaritzar fins al mes de setembre, a l'inici del nou curs escolar.

Tanmateix, des del moment de la seva arribada, durant els mesos de maig a agost, fins a l'inici del període escolar, es disposa d'un temps clau per facilitar el procés d'acolliment a la seva nova ciutat. El Programa "A l'Estiu, Barcelona t'acull" introdueix als i les joves en la realitat de la seva nova ciutat de residència.

El català és la llengua vehicular de totes les activitats del Programa, es proporcionen nocions bàsiques de català per tal de facilitar la seva posterior inserció al sistema educatiu. Aquest propòsit és molt profitós per als joves i les seves famílies, així com per a les escoles a les que s'incorporen al mes de setembre i, per tant, molt beneficiós per al conjunt de la societat.

Aquesta iniciativa s'emmarca dins del programa Noves Famílies: Acompanyament al Reagrupament Familiar que l'Ajuntament de Barcelona està duent a terme en tots els districtes de la ciutat, que té com objectiu principal afavorir la inserció i l'autonomia de les famílies reagrupades a la ciutat, mitjançant l'orientació, l'acompanyament i el seguiment, en dos grans moments de la retrobada familiar: quan els membres de la família a reagrupar encara són al país d'origen i un cop es produeix la retrobada.

El reagrupament familiar és un moment clau dins del projecte migratori, tant per a les persones que volen reagrupar com per les societats d'acollida. Després d'anys de separació, les famílies es retroben en unes circumstàncies diferents, i en el cas dels joves i adolescents, la retrobada és especialment delicada.

El procés de reagrupament familiar és llarg i complex, amb un important nombre de requisits; sovint les persones que l'inicien centren els esforços en assolir aquests tràmits necessaris i imprescindibles perquè la reagrupació sigui aprovada, i es deixen de banda altres aspectes igual d'importants per afavorir la posterior inserció del nucli familiar a la ciutat.

Per tant, un repte ha estat i és que les persones tinguin una visió integral de la retrobada familiar i preparin aquest important moment del projecte migratori i en un segon moment, acompanyar al nucli familiar en el procés d'adaptació a la nova realitat, ja que,

per una banda, sovint la reagrupació es produeix després d'anys de separació i un cop es retroben sorgeixen altres qüestions relacionades amb els anys de pèrdua de quotidianitat entre els membres de la família i en el procés d'adaptació a la nova societat, tals com el model de criança, els models d'autoritat, la gestió de conflictes intergeneracionals, conciliació de vida familiar i laboral en un nou context, adaptació dels fills/filles reagrupats a noves parelles de les mares o pares o de nous germans i per l'altra, pel que fa al coneixement i a l'adaptació a la ciutat i el país d'acollida, moltes persones reagrupades només compten amb la persona que els ha reagrupat, qui sovint fa llargues jornades de treball, degut a això, cal que des del Programa es faci una tasca de suport i acompanyament.

El moment de la retrobada familiar afavoreix l'interès per conèixer i formar part de la societat d'acollida, per exemple, promou l'aprenentatge de les llengües oficials; fins abans de la retrobada, la prioritat era assolir els requisits per reagrupar, i un cop s'ha produït, es cerquen estratègies per que la retrobada sigui "exitosa" i la integració a Barcelona i a Catalunya el més fàcil possible.

Antecedents

L'actual marc competencial d'estrangeria, preveu que, per tal d'obtenir l'autorització de residència per reagrupament familiar, les persones estrangeres hauran de presentar un informe emès pels òrgans competents de la Comunitat Autònoma del lloc de residència del reagrupant als efectes d'acreditar que hi compta amb un habitatge adequat per atendre les seves necessitats i les de la seva família.

Per Protocol subscrit, en data 6 d'abril de 2011, entre el Departament de Benestar Social i Família de la Generalitat de Catalunya, la Federació de Municipis de Catalunya i l'Associació Catalana de Municipis, es reconeix el paper decisiu dels Ens Locals i s'acorda que en el procediment que s'estableixi caldrà comptar amb un informe de l'Ajuntament en el qual la persona sol·licitant estigui empadronada.

En aquest sentit, l'Ajuntament de Barcelona compta amb una eina clau per conèixer amb anticipació les persones estrangeres extracomunitàries que arribaran per reagrupament familiar i fer una política de preparació per a l'arribada i un posterior acompanyament al procés de retrobada familiar a la ciutat.

El procés d'arribada dels menors reagrupats es produeix constantment durant tot l'any. Tanmateix quan l'arribada dels menors es produeix durant els mesos que van de maig a agost, aquesta coincideix amb el període de tancament de les escoles, i per tant, aquests menors no podran incorporar-se al sistema educatiu fins el mes de setembre. A aquesta situació cal afegir que en la seva major part són adolescents i joves que van deixar un lloc on ja tenien fet el seu cercle d'amics, i arriben a una ciutat d'acollida, on moltes vegades no coneixen ningú més enllà de la seva família directa. Una família, uns pares i mares que sovint treballen la major part del dia fora del domicili.

Amb la col·laboració del Consorci de Biblioteques de Barcelona –lloc on es desenvolupen les activitats- i del Consorci d'Educació de Barcelona, es va implementar “A l'Estiu, Barcelona t'acull”, activitats d'acollida específiques per aquest col·lectiu, arribats per reagrupament familiar en l'últim trimestre acadèmic i que es troben sense escolaritzar, o amb un curt període d'escolarització.

Aquest projecte es va iniciar com a prova pilot a l'any 2009 i en aquesta tercera edició es consolida, amb la voluntat de continuïtat.

Objectiu i descripció del projecte

El projecte “A l'estiu, Barcelona t'acull” es fa en el marc del Programa Noves Famílies: d'acompanyament al reagrupament familiar de la Direcció d'Immigració de l'Ajuntament de Barcelona, que té per objecte l'orientació i l'acompanyament a famílies d'origen estranger, en el procés de retrobada i posterior inserció a la societat d'acollida.

Objectiu:

L'objectiu principal d'aquest projecte és apropar els joves que hi participen a la realitat de la nova ciutat de residència, tot desenvolupant, durant les vacances escolars d'estiu, una sèrie d'activitats que, des d'una vessant lúdica i alhora educativa, els faciliti l'adquisició de nocions bàsiques de català, apropament a l'entorn i a la societat d'acollida, i espais d'interacció amb altres joves.

L'objectiu a curt termini és també facilitar als joves reagrupats i a les escoles la incorporació al sistema educatiu a partir del mes de setembre.

Descripció

El projecte es porta a terme amb la col·laboració del Consorci de Biblioteques de Barcelona i el Consorci d'Educació de Barcelona. Les activitats del programa s'han dut a terme de dilluns a divendres, entre el 6 de juliol i el 26 d'agost, de 10.00h a 14.00h i dues activitats amb les que han participat totes les famílies, dos divendres a la tarda.

El Programa s'ha desenvolupat a les següents biblioteques: Biblioteca de Sant Pau i Santa Creu (Ciutat Vella), Sagrada Família (Eixample), Vapor Vell (Sants – Montjuic), Mercè Rodoreda (Horta), Les Roquetes (Nou Barris), Can Fabra (Sant Andreu) i Manuel Arranz (Sant Martí).

Dades dels participants

El nombre de participants d'aquest any ha estat de 145 joves, distribuïts en 7 biblioteques.

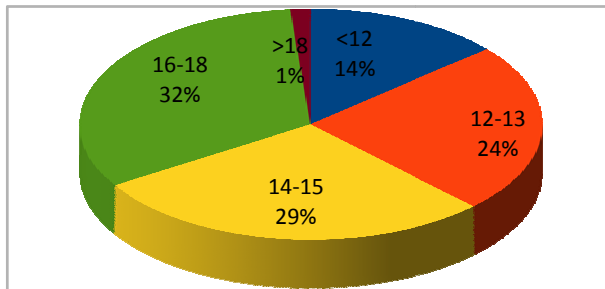
	Participants	Biblioteques
2009	63	3
2010	133	6
2011	145	7

En aquesta tercera edició s'ha duplicat el nombre de participants en relació a 2009.

Edats

S'han agrupat tenint presents les edats que marquen el curs escolar a realitzar.

FRANGES D'EDAT DELS PARTICIPANTS

El 75% dels participants estan en el interval de 12 a 18 anys, edat prioritària de participar al programa d'activitats. El 32% (47) d'aquest joves són de la franja 16-18 anys, o sigui que arriben a la post-obligatòria, seguits d'un 29% (41) amb edats compreses entre 14 i 15 anys.

S'observa, emperò una participació d'un 14% (20 nois i noies) de menors de 12 anys, que són germans o germanes d'altres participants més grans.

Sexe

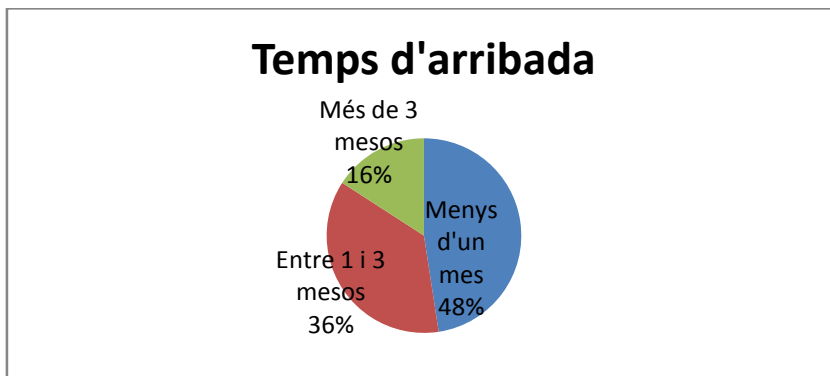
A la següent taula es mostren dades estadístiques de sexe dels participants:

SEXE	Sant Pau i Santa Creu	Sagrada Família	Vapor Vell	Mercè Rodoreda	Les Roquetes	Can Fabra	Manuel Arranz	TOTAL	
Femení	9	10	8	11	13	8	12	71	49%
Masculí	12	9	14	9	11	12	7	74	51%

Encara que hi ha diferències en la representació per sexes en els diferents districtes, globalment es compensen i hi ha gairebé paritat en els diferents grups: Un 49% dels participants són noies i un 51% nois.

Temps d'arribada

El 84 % dels participants en les activitats, 122 adolescents i joves, van arribar a Barcelona en menys de 3 mesos abans del començament de les activitats i la resta, un 16%, 23 joves, van arribar poc temps abans.

País d'origen

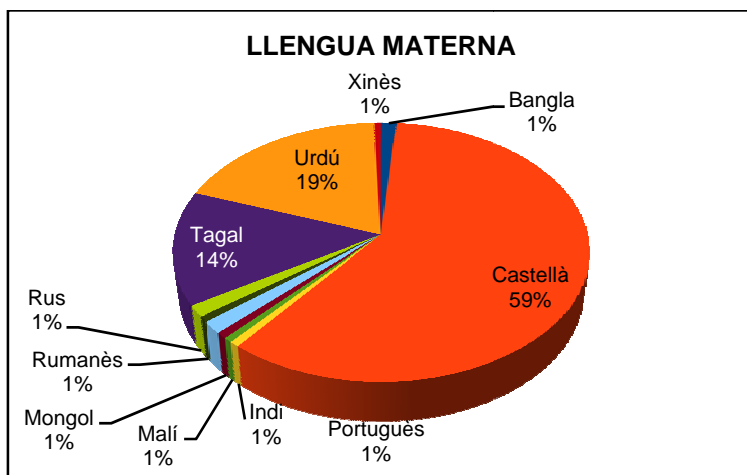
Els participants provenen de 18 països diferents, que coincideixen amb els països d'origen més representatius de les persones ateses aquest 2011 pel programa d'acompanyament al reagrupament familiar.

Un 19% dels participants són originaris de Pakistan, seguits de Bolívia (15%) i Filipines (14%). Per continents, la majoria provenen d'Amèrica Llatina.

País d'origen	Nombre
Pakistan	27
Bolívia	22
Filipines	20
Colòmbia	16
Perú	16
Rep. Dominicana	12
Altres	32

Llengua d'origen

La gràfica mostra la proporció del total de participants de la ciutat en funció de la llengua del país d'on provenen:

Un 59% dels joves tenen com a llengua materna el castellà, ja que provenen de països de Centre i Sud Amèrica. La segona llengua materna més representada és l'Urdu (Pakistan) i la tercera el Tagal (Filipines).

És important assenyalar que un 40% dels participants, 58 joves, no coneixen cap de les dues llengües oficials de Barcelona, per tant la possibilitat d'estar en contacte amb les dues llengües durant l'estiu, facilita el seu aprenentatge en un entorn lúdic.

Pels adolescents i joves de parla castellana és una oportunitat de perdre la por al català tant mitjançant els espais organitzats d'aprenentatge del català com fent ús en un context lúdic en les diferents activitats organitzades.

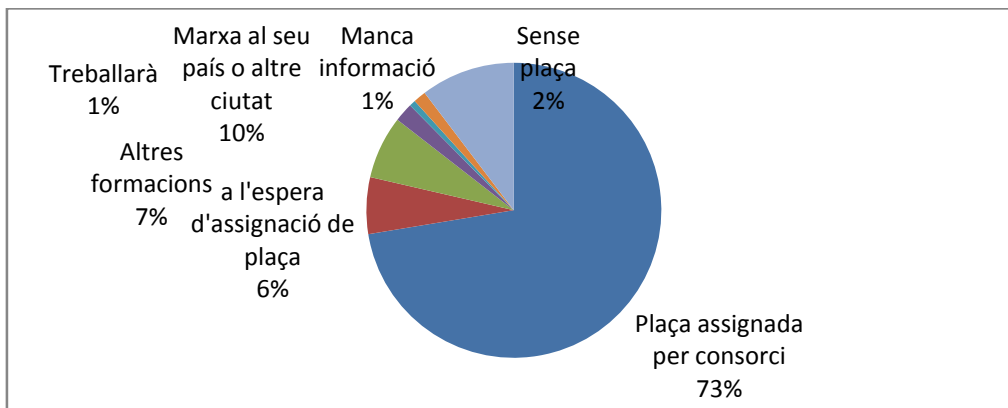
Districte de residència

Per Districte de residència: Nou Barris amb 35 (23%) joves ha estat el districte que ha aportat més participants; després han estat Ciutat Vella amb 27 (19%) i Sants-Monjuic amb 23 (16%).

Atès que per cada districte hi havia 20 places a les biblioteques, la resta han estat ubicats a Biblioteques d'altres Districtes. Es valora positivament que aquests joves no han trobat inconvenients en desplaçar-se més lluny, el que mostra el gran interès en participar.

Escolarització

A continuació, es reflecteix la situació escolar dels joves i adolescents que han participat en “ A l'estiu BCN t'acull”, en data 3 d'octubre.

Un 80% dels joves estan fent formació (73% amb plaça en el sistema educatiu formal, un 7% realitzen altres itineraris formatius). Un 2% (9 joves) tenen programada una entrevista amb consorci d'educació per a valorar la seva situació i per últim un 2% (3 joves), amb edats entre 16 i 18 anys, o sigui de la franja d'escolarització post obligatòria, estan sense plaça. En el moment actual s'està valorant el motiu d'aquest retard.

Indicadors d'assistència

El nombre de participants a les activitats de “A l'estiu Barcelona t'acull” ha estat de 145 joves. Número superior al de les places ofertades, ja que les places d'aquells nois i noies que van deixar de participar a les activitats, van ser cobertes per altres que estaven interessats; així es pot observar que depenent del districte la participació ha estat entre 19 i 24 joves.

	Sant Pau i Santa Creu	Sagrada Família	Vapor Vell	Mercè Rodoreda	Les Roquetes	Can Fabra	Manuel Arranz	TOTAL
Places	20	20	20	20	20	20	20	140
Participants	21	19	22	20	24	20	19	145
Índex d'assistència	91%	87%	92%	87%	88%	75%	88%	87%*

*Mitjana d'assistència

L'índex d'assistència ha estat molt alt en tots els districtes, aconseguint una mitjana del 87%. El fet d'haver anat a altres districtes diferents a realitzar les activitats no ha estat cap inconvenient, com tampoc ha estat el fet que tot el mes d'agost coincidís amb el Ramadà, fet que a partir de les experiències dels anys anteriors feia preveure una baixada en l'assistència, que enguany no s'ha produït, fent-se palès l'esforç dels joves per aprofitat l'activitat oferta.

Activitats realitzades

Espais d'aprenentatge de català. Activitats preparades amb el suport del Consorci d'Educació de Barcelona. Es buscava que els joves vengessin la por a una nova llengua, a una nova societat.

Han rebut continguts molt concrets per a què aprenguessin un lèxic bàsic i construccions gramaticals senzilles per començar a parlar i han pres consciència de la necessitat d'aprendre la llengua catalana, doncs, la necessiten per continuar els seus estudis, així com per comunicar-se en l'àmbit quotidià.

Coneixement de l'entorn. Es van realitzar diverses sortides: passejades pel barri (per afavorir la mobilitat de proximitat i ubicar els llocs importants), visites a equipaments i entitats culturals dels barris, de Districte o ciutat (centres cívics, punts d'informació juvenil, castellers, diables...) i sortides lúdiques (el Zoo, el Parc Güell, etcètera).

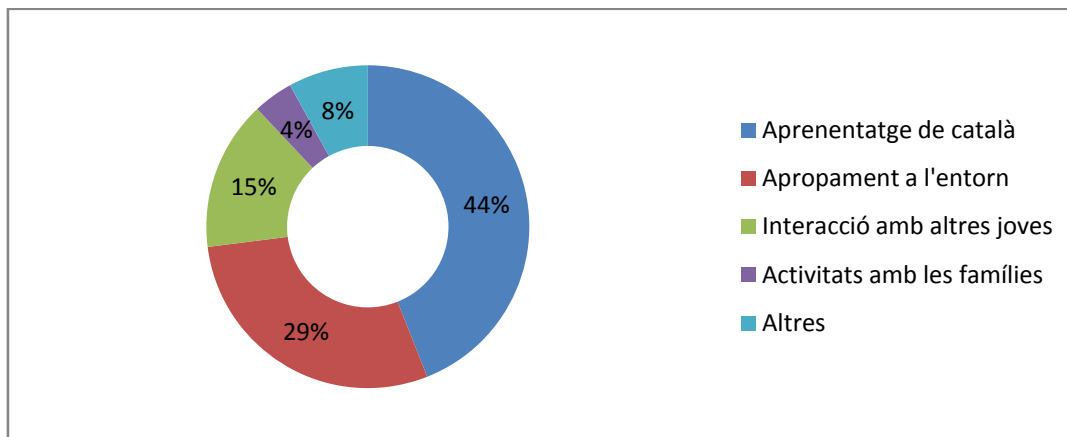
Aquestes sortides es relacionaven amb el vocabulari que es treballava durant les classes de català.

Interacció amb altres joves. Un dels objectius del projecte Barcelona t'acull va ser que els joves interaccionessin amb altres joves d'edats similars. És per això que la majoria de les sortides han estat organitzades conjuntament entre varies Biblioteques, i algunes s'han realitzat a espais de barri adreçats a altre joves de la ciutat.

Activitats amb les famílies. Es van fer diverses reunions conjuntes amb tots els pares i mares per explicar com funciona el sistema educatiu. Aquestes activitats van tenir com objectiu informar i involucrar a les famílies en el programa que participaven els seus fills.

A més a més es pretén que les mares i els pares s'apropin al sistema educatiu i als recursos de lleure .

El català va ser l'eix transversal de "A l'estiu, Barcelona t'acull", però per valorar l'assoliment dels objectius. Un 44% del temps es va dedicar a l'aprenentatge de la llengua, seguit d'un 29% del temps en el que es va fer activitats d'apropament l'entorn.

Seguiment i atenció personalitzada

Des del Programa d'acompanyament familiar es fa seguiment, primer, pel que fa referència a la família i al procés d'integració a la nova ciutat durant les activitats d'estiu, i segon, pel que fa referència al seguiment acadèmic un cop finalitzada l'activitat. Es procura acompanyar a cada jove, al menys fins que ja estan escolaritzats i fan les seves activitats rutinàries. També es va seguint aquells joves que van arribar amb les seves mares i, ja sigui per ells o pel taller de dones, continuen en el Programa.

Valoració final

La valoració general del projecte "A l'estiu BCN t'acull" és molt satisfactòria, els objectius plantejats en el projecte s'han aconseguit, tant a curt com a mitjà termini, i ressaltant que els resultats es poden veure no només en el jove, sinó en la seva família i per tant a la ciutat.

Pel que fa al curt termini i a la valoració de les activitats realitzades, es poden ressaltar alguns aspectes:

- Els joves s'han familiaritzat amb el català i els ha permès obtenir unes mínimes competències que els facilitarà la seva incorporació a l'escola.
- El principal grup lingüístic d'origen del joves ha estat el castellà (59%), però en aquesta edició en relació a l'any 2010 s'ha incrementat el nombre participants originaris del Pakistan (s'ha passat de 13 a 27), assolint que el principal col·lectiu de joves de "A l'estiu, Barcelona t'acull" fos el mateix que el major nombre de famílies reagrupades a la ciutat.
- La diversitat d'orígens, de llengua, cultura i edat no ha estat cap inconvenient en la cohesió dels grups sinó al contrari es converteix en un tret enriquidor pels grups.
- El projecte ha permès que els nois i noies reagrupats coneguessin la nova ciutat de residència i alguns dels seus recursos, el que ha afavorit la seva mobilitat i la de la seva família, això es reflecteix en la frase d'un pare " *a través de mi hijo he conocido el catalán y la ciudad* " .
- Les biblioteques es converteixen en recursos importants i propers per als nois i noies, però també per als seus pares que descobreixen un equipament del seu barri.
- El fet d'apropar-se d'una manera amigable a la nova ciutat, impulsa la curiositat i el desig de ser part. Es van apropar i alguns van participar de diverses tradicions de la cultura catalana, com els diables i els castellers.

- Les sessions específiques amb les famílies van permetre que aquestes milloressin el coneixement del sistema educatiu català i les activitats que podien fer els seus fills i filles a la ciutat, construint ponts entre la família, i entre la família i la nova societat d'acollida.
- El treball en xarxa amb entitats del territori per part dels coordinadors del programa d'acompanyament al reagrupament ha facilitat l'execució d'aquelles activitats de coneixement de l'entorn, que requereixen dels contactes previs; així com la resposta dels grups com castellers o diables.
- L'enquesta de satisfacció que s'ha realitzat als joves per una banda i als pares d'aquests per altra, ha donat una bona valoració del programa, les respostes pocs satisfactòries han estat residuals. La satisfacció en totes les variables observades: espai on es desenvolupaven les activitats, el tracte dels professionals, així com les diferents activitats proposades ha obtingut puntuacions molt satisfactòries en totes les biblioteques.
- Dins de les enquestes esmentades, ressaltem que una part de les famílies, ha demanat incrementar les hores d'aprenentatge de català, el que ens permet valorar que s'ha aconseguit vèncer la por a la nova llengua i una desig de fer-ne un major ús .

Pel que fa a l'impacte a mig termini, el seguiment fet a joves participants d'aquesta activitat en altres edicions, es pot dir que a nivell general el projecte ha permès millorar les dinàmiques de retrobada familiar, els índex d'escolarització i incrementar la participació d'aquests en les activitats que ofereix la ciutat, de manera que aconsegueixen una millor interacció amb la ciutat de Barcelona.

La valoració del programa és positiva i per això el govern considera molt oportú continuar amb la seva aplicació. Tot i això **s'ha de revisar uns aspectes per tal de millorar la seva efectivitat:**

- En el futur s'hauria de recollir la demanda de participació en el projecte, donat que aquesta dada és bàsica per poder adequar l'oferta.
- L'actual govern de l'Ajuntament està fent un seguiment dels participants en el programa, per tal d'avaluar la seva escolarització i rendiment acadèmic, comparant-lo amb l'escolarització i rendiment acadèmic dels nou vinguts o reagrupats que no han participat en el programa Barcelona t'Acull.

En aquest sentit s'ha vist que d'entre els **joves que no s'acullen al Programa un 33% ni estudien ni treballen, en canvi, els que han passat pel Programa Barcelona t'Acull, només es troben en aquesta situació el 13%.**

- S'està fent un seguiment per tal d'esbrinar el motiu pel qual 12 joves, dels 145 participants, encara no estan escolaritzats i posar mesures per solucionar la seva situació.
- S'haurien de redefinir els criteris per incorporar els reagrupats al programa, ja que s'ha vist que 14 dels participants d'aquest any han tornat al seu país d'origen, sigui per manca de recursos de la seva família, sigui per finalitzar el curs acadèmic allà. Aquestes situacions s'haurien de preveure en el moment de la inscripció.
- Si bé es constata que hi ha hagut un seguiment dels participants, implementarem, a més a més indicadors que permetin fer una valoració en termes de millorar els següents programes.
- Enguany s'han acollit un 9% més de joves amb un 20% menys de pressupost. Mirarem de continuar en la línia de maximitzar els recursos amb millor gestió, iniciant igualment els tràmits perquè tant la Secretaria de política Lingüística com el Consorci d'Educació i Biblioteques tornin a destinar recursos a aquest Projecte.

Pressupost

	2009	2010	2011
Nombre Biblioteques	3	6	7
Places ofertades	60	120	140
Participants	63	133	145
Cost total del projecte	43.323,59 €	85.491,00 €	69.373,00 €

Aportació de les entitats col·laboradores:

	2009	2.010	2.011
Ajuntament	31.323,59 €	47.495,00 €	61.895,00 €
Secretaria de Política lingüística	12.000,00 €	18.998,00 €	0,00 €
Biblioteques	0,00 €	9.499,00 €	7.478,00 €
Consorci d'educació	0,00 €	9.499,00 €	0,00 €
	43.323,59 €	85.491,00 €	69.373,00 €

Tant la Secretaria de Política lingüística , com Biblioteques, com el Consorci d'educació han reduït el 2011 la seva aportació.

L'ajuntament de Barcelona, en canvi ha augmentat la seva aportació al programa en quasi un 25%.